

docenta, profesora je zreteľná aj vo vedení psychológov po ukončení vysokej školy a v organizovaní praktických psychoterapeutických výcvikov (Kurzy AT a systematickej desenzitizácie, kurzy behaviorálnej psychoterapie v Kyneku a i.). V roku 1962 dostáva titul kandidáta psychologických vied, v roku 1967 je docent, v roku 1978 doktor vied a v roku 1986 univerzitný profesor.

Vedecká a publikačná oblasť je veľmi rozsiahla. V oblasti psychoterapie je autorom discentného prístupu a tiež zakladá Skupinu pre discentnú psychoterapiu v rámci SPS pri SAV. Ako člen medzinárodnej spoločnosti pre behaviorálnu terapiu, úspešne rozvíja na Slovensku trendy tejto školy a predstavuje študentom v tvorivej konfrontácii ruskú (Vygotskij, Lurija, Leontjev, Cvetková) aj americkú psychoterapeutickú školu (Skinner, Wolpe, Lazarus, Bandura). Teoretické otázky, ktorým sa venoval v aplikácii teórie učenia a podmienovania publikoval vo vedeckých štúdiách, v učebniciach, a rovnaký záujem prejavoval o oblasť alkohológie, liečebnej rehabilitácie a klinicko-psychologickej problematiky detí, adolescentov a dospelých. Pracuje aj na populárnych publikáciách z oblasti psychohygieny, prekonávania trémy a stresu. Zvlášť sa zaslúžil o spopularizovanie psychologických poznatkov pre širokú verejnosť vystúpeniami v televízii, či článkovými štúdiami a prednáškovými aktivitami. Aktívny bol v *psychodiagnostickej činnosti* a v tvorbe niektorých testov - schéma pre posúdenie predškolskej spôsobilosti, obrázkovo-slovníková skúška, skúška KSAT a i. Iniciuje aj vydanie vysokoškolskej učebnice Psychodiagnostika dospelých (1990), ktorá nahradila rôzne učebné pomôcky. Počet odborných vedecko-výskumných prác zaiste presahuje počet 100 prác, čo je znakom neobyčajnej pracovitosti a stáleho zápalu pre psychológiu ako vedu.

Popri svojej vyťaženiosti pracoval v redakčných radách, bol členom a funkcionárom viacerých odborných spoločností (Slovenská psychologická spoločnosť, Psychoterapeutická spoločnosť, člen vedeckého kolégia SAV, expert Ministerstva zdravotníctva, člen domácich a zahraničných vedeckých rád a i.). Je iste veľa oblastí, ktoré sme tu opomenuli, ale ktoré sú v pamäti tých klinických psychológov, ktorým bol školiteľom, poradcom či oponentom. V roku 1983 z jeho podnetu vzniká postgraduálne doškolenie klinických psychológov, ktorí svoju odbornosť prezentovali atestáciami, aby mohli byť v zdravotníckych zariadeniach odborne zdatnými klinikmi.

Odbornosť Prof. Dr. Ondreja Kondáša, DrSc. bola konfrontovaná stážami v zahraničí a udržiavanými medzinárodnými kontaktami. Tieto mali dosah aj na pracoviská kde pôsobil, i na poslucháčov Katedry psychológie v Bratislave a v Trnave. Od začiatku pôsobenia na vysokej škole mal otcovský prístup k študentom v rozdávaní vedomostí a zároveň priateľský, náročný vzťah k tým, ktorých odborne viedol. Jeho pôsobenie a zásluhy zaiste oceníme až o niekoľko rokov neskôr, kedy mnohých nebudú hnevať drobné ľudské nedostatky. Dnes možno práve tieto sú prekážkou vyčerpávajúceho ocenenia jeho naplneného života.

Drahý pán profesor,

chcem za všetkých kolégov - klinických psychológov - ale aj všetkých, čo Ťa majú radi, v prvom rade sa poďakovať za ústretovosť a nezištnosť v kolegiálnej pomoci, za všetky tie nespočítateľné hodiny konzultácii, či hodín odborného rastu v školeniach, výcvikoch, supervíziách, ktoré nám pomáhali lepšie chápať chorých, sprevádzať ich v neľahkom položení. Ďakujeme za povzbudzovanie k odbornosti, za stály záujem o

perspektívu klinickej psychológie a jej rast na Slovensku. Prajeme Ti, aby Ťa optimizmus a humor sprevádzali na všetkých Tvojich cestách, a spolu s optimálnym zdravím si mohol ešte veľa vykonať pre spoločné dobro.

Nech Ťa Pán opatruje a vedie.

Tvoji vďační klinickí psychológovia

JOZEF KOŠČO má 80 rokov

Generácia dnešných osemdesiatnikov i sedemdesiatnikov bola u nás v mladosti vychovávaná v kultúre, ktorá kládla otázky o tom, kto sme, odkiaľ sme prišli a kam ideme. Kládla ich nielen na filozofické hľadanie odpovede o mieste či zmysle človeka vo vesmíre, ale navodzovala aj potrebu jednotlivcov prijať, alebo postaviť si na ne určitú vlastnú odpoveď, ktorá potom udávala smer ich úsilia a správania, ich vlastnej životnej ceste. Dnes si títo ľudia kladú otázky o tom, ako naplnili vlastný individuálny osud: Akým človekom som sa stal? Čím som prispel, alebo usiloval sa prispieť k trvaní a zlepšeniu sveta? Čo som získal a čo som dal?

Odpovede na tieto otázky sú tak vyhranene individuálne a tak hlboko súkromné, že aj jednotlivcovi samému je ťažké vyjadriť ich slovami, rečou, ktorou sa bežne dorozumievame. Niekedy pritom pomôže úprimný, nie lichotivý pohľad iných. O takýto pohľad na J. Košču sa tu chcem pokúsiť a pár vetami nielen mladších kolégov upozorniť a starším pripomenúť, kto Jozef Koščo v našej psychológii je.

Nebudem tu uvádzať dátumy, úseky a zastávky jeho životnej cesty, vyratúvať hodnosti, tituly a pocty, ktoré získal a boli mu udelené, ani tie ktoré mu nezaslúžene udeľené neboli. Nebudem tu vypočítavať jeho vedecké aktivity, posty, ktoré zastával, názvy kníh a zásadných štúdií, ktoré publikoval. Nie preto, že by to netvorilo dôležitú súčasť jeho života a života v profesii zvlášť, i dôležitú časť toho, čím prispel k "hľadaniu lepšieho sveta". Nebudem to robiť jednoducho preto, že všetko toto obsahujú a budú obsahovať doterajšie a iste i nové state a články o ňom a jeho práci. Rada by som upozornila tých, ktorí pracujú v oblastiach príbuzných jeho vedeckému záujmu, na jeho personálnu bibliografiu, ktorú zostavila L. Poklembová a spolu s inými dôležitými údajmi o jeho vývine v profesii vydala Krajská štátna knižnica v Košiciach.

Pokladám však za potrebné vyzdvihnúť tu jednu dôležitú vec: J. K. bol v priebehu takmer celého svojho života v profesii zároveň pracovníkom vo výskume i vysokoškolským učiteľom. Okrem toho bol (okrem krátkého obdobia, keď bol ešte vedeckou pomocnou "silou" a asistentom) vždy v postavení, z ktorého sa rozhodovalo. Okrem vlastnej práce na riešení psychologických problémov teda vyučoval a viedol iných. V súvislosti s tým som si dala dve otázky: (1) Ktorý z obrovského množstva problémov psychológie bol vlastne jeho hlavným záujmom? (2) Prispel k jeho riešeniu viac svojou bohatou literárnou produkciou, alebo viac priamym vplyvom svojej osobnosti na tých, ktorí sa s ním na úrovni odboru stretávali, ktorých učil, ktorí s ním spolupracovali a

ktorí v tom, o čo sa on snažil, ďalej pokračujú ?

Odpoveď na prvú otázku by sa mohla zdať jednoduchá: je to problém psychologického poradenstva a s ním súvisiace otázky teórie i praxe špecializovanej oblasti – poradenskej psychológie. Treba však povedať, že poradenská psychológia je iba určitý bod, na ktorý skoncentroval svoju konkrétnu prácu. Záujmom, ktorý ho viedol a ktorý nachádzame nielen vo východiskách takmer každej, alebo aspoň mnohých jeho prác, je záujem o celoživotný vývin jednotlivca a o to, ako ho ovplyvňuje jeho vlastná životná cesta, záujem o zástoj a podiel prostredia, ale aj samotného jednotlivca na osobnostnom utváraní, a tým aj záujem o podiel človeka na možnom ovplyvňovaní vývoja človeka. K vypracovaniu teoretických základov poradenskej psychológie, ale aj návrhov na spôsoby jej aplikácie pristupoval nielen na základe znalostí vývinovej psychológie (viac rokov ju prednášal), ale aj na základe svojej širokej erudície v humanitných vedách, ale najmä v dejinách a filozofii. Iste si bol a je vedomý vzdialenosti cieľa, ku ktorému sa psychológia vôbec i jeho vlastná práca v nej chce priblížiť. A iste si uvedomoval i uvedomuje aj to, že naše poznanie postupuje iba tým, že za ním ideme “po chrbtach iných”, že staviame na úspechoch i omyloch tých, ktorí tade prechádzali pred nami.

Ak by sme povedali, že J. K. je vedúcou osobnosťou v poradenskej psychológii, bolo by to málo. Nevystihovalo by to hĺbku jeho pohľadu na problémy psychológie vôbec, ani závažnosť jeho úvah o význame a potrebe zasadiť psychológiu do života, ani dôležitosť navrhnutých spôsobov tohoto zasadenia. Obrazne by sa dalo povedať, že z chrpta J. K. sa dá ďaleko dovidieť i ďaleko doskočiť.

Odpoveď na druhú otázku je ťažšia a nemôže byť spolaľivá, aj keby sme hneď získali odpovede od tých, ktorí s ním boli v tom ktorom období života blízko, na otázky o tom či, čím a v čom ich stretnutie s J. K. ovplyvnilo. Keď však vidíme niektorých jeho žiakov, najmä tých, ktorí s ním zostali aj po skončení štúdia, keď sa stretávame s ich prácami, čítame ich referáty, počujeme ich v rozhlase...“cítíme” vplyv toho, čo ne-sprostredkovali samotné publikované práce. A keď si predstavíme už aj dnešné a najmä budúce odovzdávanie informácií formou ešte neosobnejšou než je napísanie a prečítanie správy, štúdie, pojednania o probléme, zdá sa, že menej stretávania živých osobností aj v takej oblasti ako je veda, môže byť nevýhodou nielen pre ľudí, ale aj pre vedu samotnú.

Nebolo by namieste pokúšať sa tu nazvať to, čo v osobnosti J. K. ovplyvňuje pokračovateľov v jeho úsilí. Pri jeho tohoročnom bilancovaní vlastnej životnej cesty mu však chceme povedať, aby si do stĺpca “dal” zaznamenal nielen to, čo urobil, vytvoril, rozvínil v psychológii, ale aj to, čo vytvoril a potom dal iným aj sám zo seba – neraz v neľahkom zápase s nepriazňou osudu. K tomu mu treba, nie formálne, ale zo srdca pogratulovať a zaželať mu zdravie i dost' síl byť aj naďalej činný v oblasti, ktorú má rád, v ktorej sa cíti doma.

Veronika Kováliková

“...čas, srdce a trocha rozumu...”

*Aj na tom “psychologickom nebi” možno zazrieť
meteority, kométy, stálice, zorničky i novy,
a súčasne možno tušiť existenciu tých tichých a vzdialených hviezd,
ktoré nečeria tak výrazne hladinu nášho bežného vnímania.*

V skrytej tichosti jesene oslávil svoje sedemdesiatiny pán docent Hieronym Florek. Psychológ a pedagóg, ktorý so svojím učiteľským plášťom z päťdesiatych rokov pokračoval v šesťdesiatych rokoch “psychologickou službou” na VŠMU, venoval sa odborne i osobne študentom na SVŠT od rokov sedemdesiatych, a v poslednej dekáde storočia i tisícročia zakotvil na Katedre psychológie Fakulty humanistiky v Trnave. Človek, ktorý pracoval vedecko-výskumne i výchovne, človek, ktorý vedel inšpirovať a zaktivizovať nielen študentov, ale aj psychologickú obec.

V osobnom rozhovore s týmto “iskriacim” človekom vyvstalo niekoľko nosných tém – a tým aj oblastí – ktoré možno nielen spomenúť, ale za ktoré mu patrí naša vďaka. A tak pán docent, ďakujem Ti za študentov, ktorých si stretal (a stretáš) idúc svojou cestou, i za tých, ktorých si viedol, usmerňoval, zastával i “poľudšťoval” nielen v minulosti, ale i v tejto dobe.

Ďakujem Ti, milý Rony, v zastúpení všetkých Tvojich kolegov z katedry psychológie za Tvoju prítomnosť a inšpirácie.

A ďakujem Ti – ako člen stavovskej psychologickkej obce - za Tvoj vklad k sformovaniu bratislavského spoločenstva psychológov, ktoré aktívne pracovalo, komunikovalo a “žilo” v období totality – a ktoré sa nejakto nedarí “prebudiť” v tomto novom období.

P.S. Vďaka i za Tvoju radu o tom, čo je potrebné, aby nastala zmena. –

Ad multos annos !

Eva Naništová